

Anna-Greta Korhosen oppilaana Lahdenpohjan keskikoulussa

Anna-Greta Korhonen oli 1943-1944 matematiikan opettajana Lahdenpohjan keskikoulussa. Minä olin silloin 1.A-luokalla ja hän oli luokanvalvojamme.

Keskikoulu toimi kansakoulun yläkerrassa ja kansakoululuokat alakerrassa. Yhteiskoulun rakennukset olivat armeijan käytössä. Minun kouluasuntoni oli varikon lähinaapurissa. Ja sattui niin, että huoneeni ikkunan kohdalla kadun toisella puolella seisoi vartiosotilas kivääreineen yötä päivää.

Kauppalassa oli melko rauhallista niinä vuosina. Harvoin oli ilmahälytyksiä. Vain keran jouduimme keskeyttämään tunnit, kun sireenit alkoivat ulvoa. Pienimmät oppilaat kiiruhtivat pihalla olleeseen sirpalesuojaan, suurimmat läheisen metsän reunaan kaivettuihin juoksuhautoihin. Sen ainoan kerran pudottivat vihollisen koneet muutamia pommeja. Tarkoituksena oli kai tuhota faneritehdas. Onneksi vain ikkunat särkyivät. Mutta lentolehtiä sateli pilvenään. Me lapset

kävimme keräämässä niitä Laatokan jäältä. Niissä oli "lohdun sanoja".

- Ei teidän lahdenpohjalaisen tarvitse pelätä. Me emme pommita kauppalaa. Rakentakaa vain rauhassa hienoa hotellianne! Me haluamme ottaa kaiken ehyenä!

- Ja tapahtui niin.

Rehtorimme Aura Sievänen vaati hyvää kuria ja järjestystä. Pidin siitä. Tulivatpahan työt tehdyiksi, ja opiskelurauha oli taattu.

Koulu lopetettiin keväällä 1944 tavallista aikaisemmin. Käytiin vain jumalanpalveluksessa. Ja sinä aamuna lauloivat Lahdenpohjan koululapset viimeisen suvivirtensä Jaakkiman kirkossa. Palattuamme jakoivat opettajat todistukset. Erään tytön kanssa poimimme vielä sinivuokkokimput luokanvalvojallemme Anna-Greta Korhoselle. Hän oli tietenkin iloinen ja antoi meille kaksi karamellia kummallekin. Ne olivat litteitä ja soikeita kuin ennen sotia valkoiset pastillit. Mutta nämä

Lahdenpohjan keskikoulun opettajat lukuvuonna 1943-1944 vasemmalta takarivistä lukien. Ilmi-Kaarina Mäkelä, piirustuksen ja musiikin opettaja; Aura Sievänen, rehtori, maisteri, äidinkielen opettaja; Anna-Greta Korhonen, maisteri, matematiikan opettaja; Nenonen, poikien käsityön ja voimistelun opettaja. Edessä istumassa vasemmalta lukien Elli Koponen, maisteri, uskonnon opettaja; Anna Lundqvist, maisteri, kielten opettaja; lida (Irti) Päivärinta, tyttöjen voimistelun opettaja; Paavo Päivärinta, maisteri, luonnon- ja maantieteen opettaja. Kuvasta puuttuvat: Rouva Kokko, tyttöjen käsityön opettaja, Jaakkiman kansanopiston op. ja Hilikka Mikkilä.

olivat kuin ruisleipätaikinasta kovetetut ja sakariinilla maustetut. Söin yhden. Maistui iha-

nalle. Säilytin toista kymmeniä vuosia muistona opettajaltani Anna Greta Korhoselta.

Kerttu Lehtineva
kerttu.lehtineva @ luukku.com

Minulla säilynyt valokuvia ja muistovihko, jota katsellessani palautuivat mieleeni monet jo unohtuneet nimet.

Muistokirjassani ovat vielä nimet: Anja Sikiö, Anja Vartiainen, Hilikka Sinkkonen, Kaija Nohström, Irja Tuhkanen, Pirkko Tiilikka ja Raili Leinonen, mutta heitä en osaa varmuudella sijoittaa kuvaan. Kahden nimi puuttuu.

Tyttöjen runonsäkeet muistokirjassani olivat isänmaallisia, ihanneellisia ja vakavia. Näin kirjoittaa Raija:

Kertulle!

Kotimme kallis ja vapaus kansan ihmisen armainmat aarteet on.
Karjalan lapsi, ne säilyttä, suojaa. Turvaksi niiden käy taistelohon!

Lahdenpohjassa 15.11.43.
Raija Seppälä.

Myös opettajilta on muistovärsyjä:

*N + O = NO,
NO + O = NO₂.*

*Laudungonni, 2/4 1944.
Lars Pivirini E.*

Kertulle!

Korhosen lottu Anna

Kallehimmat triitit,

pienet huolehtii kanna.

Hän se kääntää pöytäkirjan.

Lahdenpohjassa 16.11.1945.

Anna-Greta Korhonen

Nuori opettaja oli toiminut opettajana Lahdenpohjan keskikoulussa keväeseen 1944.

Tuli sitten kevät ja koulu loppui. Samaan aikaan tuli käsky pakata koulun tavarat - kaiken varalta.

Kaikki opettajatoverini olivat matkustaneet, Aura Sievänen ja Ilmi Kaarina Mäkelä mukaan luettuina. Minulla ei ollut aikomustakaan mihinkään matkustaa. Tämä oli kotini. Helsingissä oli yksi huone, joka toimitti kodin virkaa, mutta en aikonut mennä Helsinkiin.

Aura oli pyytänyt lähtiesään, että huolehtisin koulun tavaroiden pakkaamisesta. Joka päivä olin koulussa muutaman tunnin poikien kanssa pakkaamassa, valmistamassa laatikoita, kaatamassa kemian myrkyjä maahan - kyllä siellä työtä riitti, mutta en niin kiirettä pitänyt. En kerta kaikkiaan ymmärtänyt, että minun olisi pitänyt ajatella omaakin tulevaisuuttani, näin jälkepäin en ymmärrä, miten kuvittelin hätätilanteessa toimivani.

Oli kaunis kesä ja nautin tyttärentäni kanssa ihanasta luonnosta. Kaikki talossa olevat perheet pikkulapsineen elivät ja nautti-

vat kesästä kuten minäkin.

Kävelin koululta kauniina kesäkuun iltapäivänä. Jos joudutaan evakuoimaan koulun tavarat, niin ne ovat kai kunnossaan sitä varten, mutta jos syksyllä aloitamme koulun - niin voi mikä työ!

Kättilö tulee vastaan ja alkaa jutella:

- Kuulepas. oletko ajatellut, että sinun on korkea aika evakuoida lapsesi ja itsesi täältä?

- Miksi? Ei kai minulla ole niin kiirettä, enkä oikein tiedä minne lapseni kanssa menisinkään. Täällä minusta on niin turvallista, ainakin vielä. Meidänkään talosta ei ole vielä yksikään perhe lähtenyt.

- Älä vertaa itseäsi niihin sotilasperheisiin. He saavat perheensä nopeasti pois. Sinä olet täällä melkein ainoa, jonka on itse evakuoitava itsensä ja lapsensa. Et enää pääse Jaakkiman kautta. Täältä täytyy jotenkin mennä Parikkalaan ja sitä tietä eteenpäin.

- Kuule oletko aivan tosissasi?! Miten sinä itse aiot lähteä?

- Minä hyppään viimeiseen

evakkobussiin. naurahti kättilö.

- Kun on huolehdittava vain itsestään, niin onhan se sama enkä minä voi vielä työtänikään jättää.

- Voi kiitos, että huolehdit, minun täytyy todella koettaa saada itseni evakuoituksi.

- Olen jo tilannut sinulle Parikkalan matkan. Taksiauton kuljettaja on saanut jonkun päivän loman ja vie tänään vaimonsa ja lapsensa Parikkalaan ja ottaa sinut mukaan. Hänellä on suunnilleen lapsesi ikäinen poika.

Olin niin hämmästynyt, en pystynyt vastaanakaan väittämään. Tiesin, että kättilö ajatteli vain minun ja lapseni parasta.

Katselin ympärilleni. Onko tämä hyvästijättöä? Voinko nyt näin yhtäkkiä jättää kotini?

Mutta kaikki oli totta. Auto oli jo odottamassa. Kättilö oli tuonut pienen yhdellä kädellä kannettavan korin lasta varten. Siihen hän pakkasi lapsen ja puhdasta vaatetta samalla kun minä työnsin omat ja muut lapsenvaatteen vaunuihin.

Pakkaamiseen ei kulunut

monta minuuttia. Pihalle oli jo kokoontunut hyvästelemään talon 6 - 7 rouvaa ja muitakin tuttavita. Aloin itku kurkussa heitä hyvästellä.

Tungoksessa

Juuri kun pääsimme Parikkalan asemalle porhalsi juna rata-pihalle. Asema oli pukaten pakaten täynnä ihmisiä, kaikki junaan pyrkiviä. Eihän minulla ollut mitään mahdollisuuksia!

Katselin kaukaa kun ihmiset tyrkkivät ja melusivat. Junassa oli muutamia matkustajavauvoja ja suurin osa tavaravaunuja. Tavaravaunujen välissä seisoi tummia miehiä - venäläisiä vankeja, kuulin ihmisjoukosta.

Olin masentunut ja yksinäinen. Menin kysymään, koska tulee toinen juna, mutta sitä ei tiedetty.

Yö oli tulossa. Miten sen viettäisin? Ruokaa ei tuntunut mistään löytyvän.

Kun istuin asemalaiturilla, tuli nuori tyttö luokseni.

- Tuon teille tämän limpun ja vien teidät sisälle yöksi.

Pääsin ystävälliseen perheeseen yöksi, keitin maitoa lapselle ja itse söin myös. Aamulla menin aikaisin asemalle ja sa-

noin itselleni:

- Nyt minä tyrkin itseni junaan!

Juna tuli joskus iltapäivällä. Pääsinhän minä junaan ja pännin lapsen maitopullot erään nuoren pojan syliin. Sitten osastosta nousivat kaikki nuoret ja sen valtasivat lapsi sylissä olevat äidit.

Seuraava etappipaikkani oli Kuopio. Olisi luullut, että kuta lännemmäs tultaisiin, sitä väljempää olisi ollut, mutta sama tungos jatkui koko ajan junassa.

Ystävällinen lotta vei meidät asunnottomat jollekin koululle, jonka luokkiin oli seinänvieriin asetettu patjoja. Oli jo aika myöhä, mutta sain vielä keitettyä lapselle maitoa ja söin loput Parikkalan limpusta.

Sitten taas vierähti vuorokausi ja enemminkin. Yöllä olin Oulussa. Jätin kaikki tavarani asemalain nurkkaan ja kävelin sisareni luo.

Lahdenpohjan koulu siirtyi aikanaan Lahteen. Ketään Lahdenpohjan aikani tuttavita en ole koskaan tavannut.

Anna-Greta Korhonen
Kansa taisteli - miehet

kertovat
N:o 6 / 1981

Evakkoon